

Các nhân tố ảnh hưởng đến nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống tại các trường đại học trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh

TRẦN THỊ XUÂN VIÊN*
NGUYỄN TRẦN THÀNH VINH**

Tóm tắt

Nghiên cứu này nhằm đánh giá các nhân tố ảnh hưởng đến nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống tại các trường đại học trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh. Kết quả nghiên cứu cho thấy, có 5 nhân tố ảnh hưởng đến Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống, gồm: (i) Đạo đức cá nhân; (ii) Chuẩn mực nghề nghiệp; (iii) Đạo đức công ty; (iv) Năng lực hành nghề và hiểu biết kiến thức văn hóa, xã hội; (v) Pháp luật của Nhà nước và quy định ngành nghề. Từ kết quả nghiên cứu này, nhóm tác giả đưa ra một số đề xuất giúp bản thân sinh viên cải thiện hơn nữa về nhận thức đạo đức nghề nghiệp.

Từ khóa: nhận thức về đạo đức nghề nghiệp, ngành quản trị nhà hàng và dịch vụ ăn uống

Summary

This study aims to evaluate factors affecting perception of professional ethics of students of the Department of Restaurant management and Catering services in Ho Chi Minh City-based universities. Research result points out five determinants which are (i) Personal ethics; (ii) Professional standards; (iii) Company ethics; (iv) Professional competence and understanding of cultural and social knowledge; (v) Government and industry regulations. From this finding, the author makes some suggestions to help students improve their perceptions of professional ethics.

Keywords: perceptions of professional ethics, department of restaurant and catering management

GIỚI THIỆU

Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên ảnh hưởng trực tiếp đến khả năng tìm kiếm việc làm, cũng như nắm bắt cơ hội kinh doanh, cơ hội thăng tiến và học tập sau đại học của họ. Nghiên cứu này nhằm tìm ra những nhân tố ảnh hưởng đến nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống, từ đó, tìm giải pháp giúp nâng cao nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên chuyên ngành này.

CƠ SỞ LÝ THUYẾT VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Cơ sở lý thuyết

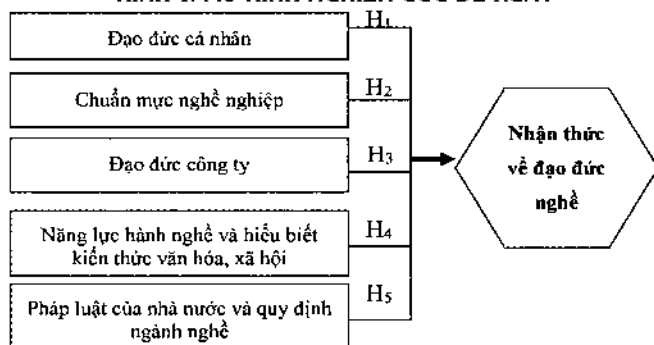
Khái niệm nhận thức và đạo đức nghề nghiệp

Nhận thức là quá trình, kết quả phản ánh và tái hiện thực vào trong tư duy, quá trình con người nhận biết, hiểu biết thế giới khách quan hoặc kết quả của quá trình đó (Chu Bích Chu và công sự, 2002).

Nghiêm Vũ Khải, Lê Thanh Tùng (2019) cho rằng, đạo đức nghề nghiệp là những phẩm chất căn cơ của mỗi người theo đúng những quy tắc chuẩn mực của một nghề nhất định được cộng đồng xã hội thừa nhận, nhằm điều chỉnh hành vi, thái độ của con người

*, **, Khoa Du lịch và Ẩm thực, Trường Đại học Công nghiệp Thực phẩm TP. Hồ Chí Minh
Ngày nhận bài: 01/12/2021; Ngày phản biện: 10/12/2021; Ngày duyệt đăng: 21/12/2021

HÌNH 1: MÔ HÌNH NGHIÊN CỨU ĐỀ XUẤT

Nguồn: Đề xuất của nhóm tác giả

trong quan hệ với con người, tự nhiên và xã hội khi hành nghề.

Giả thuyết nghiên cứu

Đạo đức cá nhân là những giá trị mà từng cá nhân hướng đến, tạo ra chuẩn mực xã hội và đó cũng chính là giá trị mà từng cá nhân cố gắng tạo ra cho mình. Các nghiên cứu của Nguyễn Thu Trang và cộng sự (2014), Lê Thị Thanh Xuân và cộng sự (2015) và Nguyễn Thị Bích Trâm, Lê Thị Thanh Xuân (2015), Mai Thị Quỳnh Như (2019)... đã chứng minh đạo đức cá nhân có ảnh hưởng đến nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên. Do đó, nhóm tác giả đề xuất giả thuyết:

H₁: Đạo đức cá nhân có tác động tích cực đến Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên.

Chuẩn mực nghề nghiệp là mục tiêu nghề nghiệp mà mỗi cá nhân muốn hướng đến trong quá trình hành nghề. Các nghiên cứu của Mai Thị Quỳnh Như (2019), Nguyễn Thu Trang và cộng sự (2014), Lê Thị Thanh Xuân và cộng sự (2015), Lê Thị Thu Hà (2021), Nguyễn Thị Bích Trâm, Lê Thị Thanh Xuân (2015)... đã chứng minh, chuẩn mực nghề nghiệp có ảnh hưởng đến nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên. Do đó, nhóm tác giả đề xuất giả thuyết:

H₂: Chuẩn mực nghề nghiệp có tác động tích cực đến Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên.

Đạo đức công ty (Đạo đức kinh doanh) là một tập hợp các nguyên tắc, chuẩn mực có tác dụng điều chỉnh, đánh giá, hướng dẫn và kiểm soát hành vi của các chủ thể kinh doanh (Bùi Xuân Phong, 2009). Các nghiên cứu của Nguyễn Thu Trang và cộng sự (2014), Mai Thị Quỳnh Như (2019)... chứng minh đạo đức công ty có ảnh hưởng đến nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên. Do đó, nhóm tác giả đề xuất giả thuyết:

H₃: Đạo đức công ty có tác động tích cực đến Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên.

Năng lực hành nghề và hiểu biết kiến thức văn hóa, xã hội: Huỳnh Trường Huy, Bùi Tuấn Cường (2017) định nghĩa năng lực hành nghề của nhân viên lĩnh vực nhà hàng - khách sạn là tất cả các hiệu suất đầu ra có thể đo lường được hoặc một tập hợp các tiêu chuẩn tối thiểu cần thiết để thực hiện có hiệu quả tại nơi làm việc. Hiểu biết về văn hóa, xã hội là quá trình nhận thức, sự tích lũy thông qua quan sát, học hỏi, trải nghiệm, nghiên cứu văn hóa (Mai Thị Quỳnh Như,

2019). Các nghiên cứu của Guillén và cộng sự (2019), Harun và cộng sự (2020), Mai Thị Quỳnh Như (2019), Lê Thị Thu Hà (2021)... đã chứng minh, năng lực hành nghề và hiểu biết kiến thức văn hóa, xã hội có ảnh hưởng đến nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên. Do đó, nhóm tác giả đề xuất giả thuyết:

H₄: Năng lực hành nghề và hiểu biết kiến thức văn hóa, xã hội có tác động tích cực đến Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên.

Pháp luật của Nhà nước và quy định ngành nghề: Đinh Công Sơn (2014) đã phát biểu, giữa đạo đức và pháp luật luôn có mối quan hệ và tác động qua lại lẫn nhau. Để nâng cao vai trò, cũng như thúc đẩy đạo đức phát triển, thì không thể thiếu vai trò của pháp luật. Pháp luật càng chặt chẽ, càng đầy đủ và được thi hành nghiêm chỉnh, thì đạo đức càng được tôn trọng, hành vi đạo đức dần trở thành nhu cầu thúc đẩy trong mọi hoạt động của con người. Do đó, nhóm tác giả đề xuất giả thuyết:

H₅: Pháp luật của Nhà nước và quy định ngành nghề có tác động tích cực đến Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên.

Mô hình nghiên cứu

Với các giả thuyết nói trên, tác giả đề xuất mô hình nghiên cứu (Hình 1) với 5 biến độc lập, gồm: (i) Đạo đức cá nhân; (ii) Chuẩn mực nghề nghiệp; (iii) Đạo đức công ty; (iv) Năng lực hành nghề và hiểu biết kiến thức văn hóa, xã hội; (v) Pháp luật của Nhà nước và quy định ngành nghề; 1 biến phụ thuộc "Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên Ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống", là sự đánh giá tổng quát của chính sinh viên về kiến thức và kỹ năng họ thu được trong quá trình học tập và làm việc.

Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính và định lượng. Nghiên cứu định tính được thực hiện thông qua việc thảo luận với nhóm chuyên gia là các giảng viên giảng dạy ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống tại các trường đại học trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh. Nghiên cứu định lượng được nhóm tác giả thực hiện bằng hình thức phát 400 phiếu khảo sát các sinh viên đang theo học ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống tại các trường đại học trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh. Khảo sát

được thực hiện từ ngày 27/10/2021 đến 10/11/2021. Kết quả thu về 379 phiếu hợp lệ, đáp ứng yêu cầu nghiên cứu. Các bước nghiên cứu định lượng được thực hiện bằng phần mềm SPSS 20.0.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

Kết quả phân tích nhân tố khám phá (EFA)

Hệ số Cronbach's Alpha tổng thể của các thang đo đều > 0,6 và hệ số tương quan biến tổng (Corrected Item-Total Correlation) đều > 0,3. Do đó, các thang đo đều phù hợp để tiến hành thực hiện phân tích EFA.

Kết quả nghiên cứu cho thấy, KMO = 0,889 (> 0,5), nên phân tích EFA là phù hợp với dữ liệu nghiên cứu. Đại lượng Chi-square trong kiểm định Bartlett có giá trị lớn với mức ý nghĩa Sig. = 0,000 (< 0,05). Do đó, các biến quan sát tương quan với nhau xét trong phạm vi tổng thể.

Phương pháp trích hệ số sử dụng là Principal Components, với phép xoay Varimax và điểm dừng khi trích các yếu tố tại Eigenvalue = 1. Như vậy, có 5 nhân tố thỏa mãn điều kiện với giá trị thấp nhất của chỉ số Eigenvalue là 1,416 > 1 và tổng phương sai trích tích lũy đạt 55,101%. Điều này cho thấy, 5 nhân tố giải thích được 55,101% biến thiên của dữ liệu. Do vậy, các thang đo rút ra được chấp nhận. 30 biến quan sát được giữ lại phân tích vào nhóm 5 nhân tố và hệ số tải nhân tố của từng biến quan sát đều > 0,5 (Bảng 1).

Phân tích hồi quy

Nghiên cứu tiến hành chạy mô hình hồi quy với 5 biến độc lập. Kết quả cho thấy, hệ số R² hiệu chỉnh là 0,656, tức là 65,6% sự biến thiên của Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp có thể được giải thích bởi các biến độc lập trong mô hình: 34,4% còn lại có thể là do ảnh hưởng của những biến ngoài mô hình và do sai số ngẫu nhiên. Như vậy, bước đầu cho thấy mô hình là phù hợp với tập dữ liệu mẫu.

F = 145,090 với mức ý nghĩa Sig. = 0,000. Kết quả phân tích hồi quy bội cho thấy, các giá trị Sig. của các biến: DDCN (Đạo đức cá nhân); CM (Chuẩn mực nghề nghiệp); DDCT (Đạo đức công ty); NL (Năng lực hành nghề và hiểu biết kiến thức văn hóa, xã hội); PL (Pháp luật của Nhà nước và quy định ngành nghề) đều dưới 5%, tất cả các hệ số phóng đại phương sai VIF < 2. Điều này chứng tỏ,

BẢNG 1: KẾT QUẢ PHÂN TÍCH EFA

	Ma trận xoay nhân tố				
	Nhân tố				
	1	2	3	4	5
NL1	0.771				
NL4	0.730				
NL2	0.729				
NL6	0.720				
NL7	0.710				
NL5	0.701				
NL3	0.686				
DDCN6		0.727			
DDCN7		0.721			
DDCN1		0.717			
DDCN4		0.700			
DDCN3		0.690			
DDCN5		0.650			
DDCN2		0.625			
PL1			0.773		
PL6			0.749		
PL3			0.747		
PL2			0.736		
PL5			0.730		
PL4			0.633		
CM2				0.743	
CM1				0.723	
CM4				0.721	
CM3				0.653	
CM5				0.618	
DDCT2					0.739
DDCT4					0.730
DDCT3					0.703
DDCT5					0.690
DDCT1					0.657

Phương pháp chiết xuất: Phân tích thành phần chính
 Phương pháp xoay: Varimax với chuẩn hóa Kaiser
 a. Phép quay hồi quy trong 5 lần lặp

BẢNG 2: KẾT QUẢ PHÂN TÍCH HỒI QUY

Mô hình	Hệ số a						Thống kê gộp	
	Hệ số chưa chuẩn hóa		Hệ số đã chuẩn hóa	t	Sig.	Độ chấp nhận	Hệ số phóng đại phương sai	
	B	Độ lệch chuẩn	Beta					
(Hằng số)	-0,255	0,182		-1,398	0,163			
DDCN	0,395	0,035	0,419	11,248	0,000	0,655	1,527	
CM	0,227	0,033	0,260	6,874	0,000	0,636	1,572	
DDCT	0,090	0,030	0,099	2,976	0,003	0,823	1,215	
NL	0,343	0,033	0,333	10,392	0,000	0,888	1,126	
PL	0,059	0,028	0,067	2,121	0,035	0,924	1,082	

a. Biến phụ thuộc: NT

Nguồn: Phân tích dữ liệu khảo sát của nhóm tác giả

mô hình hồi quy hoàn toàn không xảy ra hiện tượng đa cộng tuyến, tức mối liên hệ giữa các biến độc lập không ảnh hưởng đến kết quả giải thích của mô hình (Bảng 2).

KẾT LUẬN VÀ MỘT SỐ ĐỀ XUẤT

Kết quả nghiên cứu cho thấy, 5 nhân tố ảnh hưởng đến nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên gồm: Đạo đức cá nhân; Chuẩn mực nghề nghiệp; Đạo đức công ty; Năng lực hành nghề và hiểu biết kiến thức văn hóa, xã hội; Pháp luật của Nhà nước và quy định ngành nghề. Trong đó, "Đạo đức cá nhân" có tác động mạnh nhất đến Nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên ngành Quản trị nhà hàng và dịch vụ ăn uống tại các trường đại học trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh.

Để nâng cao nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống tại các trường đại học trên địa bàn TP. Hồ Chí Minh, cần làm những việc sau đây:

Thứ nhất, xây dựng và hoàn thiện chương trình đào tạo ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống theo xu hướng thực tế; đáp ứng theo “cơ chế đặc thù” đối với nhóm ngành du lịch theo quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Lồng ghép kiến thức của môn học liên quan đến đạo đức nghề nghiệp để sinh viên hiểu rõ và có nhận thức đúng đắn về đạo đức nghề nghiệp.

Thứ hai, nhà trường cần tổ chức các lớp học ngắn hạn, các cuộc thi tìm hiểu về đạo đức ngành Quản trị nhà hàng và Dịch vụ ăn uống để sinh viên vừa có một sân chơi bổ ích về mặt học thuật, vừa nâng cao nhận thức về đạo đức nghề nghiệp ngành theo học; từ đó vận dụng những kiến

thức về đạo đức ngành nghề vào thực tế đời sống công việc trong tương lai.

Thứ ba, để nâng cao nhận thức về đạo đức nghề nghiệp, sinh viên cần không ngừng tu dưỡng, rèn luyện đạo đức, phẩm chất cá nhân của mình.

Thứ tư, sinh viên cần liên tục học hỏi các kiến thức liên quan đến chuyên ngành, cập nhật những kiến thức mới liên quan ẩm thực, văn hóa, con người... để phục vụ cho công việc tương lai. Chủ động trải nghiệm thực tế về ngành nghề của mình thông qua các hoạt động thực tập nhận thức, thực tập nghề nghiệp... và tham gia các khóa học kỹ năng mềm để nâng cao nhận thức đạo đức nghề. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Chu Bích Chu, Nguyễn Ngọc Trâm, Nguyễn Thị Thanh Nga, Nguyễn Thuý Khanh, Phạm Hùng Việt (2002). *Từ điển Tiếng Việt phổ thông*, Viện ngôn ngữ học TP. Hồ Chí Minh, Nxb TP. Hồ Chí Minh
2. Bùi Xuân Phong (2009). *Đạo đức kinh doanh và văn hóa doanh nghiệp*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội
3. Đinh Công Sơn (2014). *Xây dựng đạo đức kinh doanh ở nước ta hiện nay*, Luận án tiến sĩ Triết học, Học viện Khoa học Xã hội
4. Lê Thị Thu Hà (2021). Tổng quan nghiên cứu về nhân tố ảnh hưởng đến đạo đức nghề nghiệp kế toán - kiểm toán, *Tạp chí Khoa học và Đào tạo Ngân hàng*, 227(54-64)
5. Huỳnh Trường Huy, Bùi Tuấn Cường (2017). Phân tích khung năng lực nghề nghiệp của nhân viên trong lĩnh vực nhà hàng khách sạn tại thành phố Cần Thơ, *Tạp chí Khoa học Kinh tế*, 6(01), 63-77
6. Châu Thị Lệ Quyên (2012). Thực trạng nhận thức đạo đức kinh doanh của sinh viên chuyên ngành Kinh tế tại Khoa Kinh tế và Quản trị kinh doanh Trường Đại học Cần Thơ, *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Cần Thơ*, 21(a), 190-197
7. Nguyễn Thị Bích Trâm, Lê Thị Thanh Xuân (2015). Nghiên cứu các yếu tố ảnh hưởng đến đạo đức nghề nghiệp của lực lượng lao động mới, *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Mở TP. Hồ Chí Minh*, 10(3), 50-62
8. Nguyễn Thu Trang, Trần Tiến Khoa, Lê Thị Thanh Xuân (2014). Đạo đức nghề nghiệp - Tổng quan lý thuyết và nhận thức của sinh viên Đại học Quốc gia TP. Hồ Chí Minh. *Tạp chí Khoa học Trường Đại học Mở TP. Hồ Chí Minh*, 9(1), 71-82
9. Lê Thị Thanh Xuân, Võ Thị Thanh Nhân, Hà Văn Hiệp (2015). Đạo đức nghề nghiệp và ảnh hưởng từ các yếu tố giá trị cá nhân và giá trị tổ chức - Một nghiên cứu trong lực lượng lao động trẻ tại TP. Hồ Chí Minh, *Tạp chí Phát triển Khoa học và Công nghệ*, 18(4), 7-15
10. Nghiêm Vũ Khải, Lê Thanh Tùng (2019). *Một số vấn đề về đạo đức nghề nghiệp - Thực trạng và giải pháp*, truy cập từ <https://vietgiaitri.com/mot-so-van-de-ve-dao-duc-nghe-nghiep-thuc-trang-va-giai-phap-20190913i4270561/>
11. Mai Thị Quỳnh Như (2019). *Các nhân tố ảnh hưởng đến nhận thức về đạo đức nghề nghiệp của sinh viên ngành Kế toán tại các trường đại học trên địa bàn thành phố Đà Nẵng*, truy cập từ https://kketoan.duytan.edu.vn/Home/Article_Detail/vn/132/3026/bai-viet-ths-mai-thi-quynh-nhu-cac-nhan-to-anh-huong-den-nhan-thuc-ve-dao-duc-nghe-nghiep-cua-sinh-vien-nganh-ke-toan-tai-cac-truong-dai-hoc-tren-dia-ban-thanh-pho-da-nang
12. Guillén, P. F. I. R., Cócorro, F. C., Alfaro, L. d. C. F., Córdova, D. M. N., Ortiz, L. E. N., Flores, W. A. G., Gutiérrez, R. V (2019). Perceptions of Professional Ethics, in Young University Students of the Social Sciences, *International Journal of Research in Sociology and Anthropology (IJRSA)*, 5(1), 28-32, DOI: <http://dx.doi.org/10.20431/2454-8677.0501004>
13. Harun, A., Asriyati., Surianti, M. (2020). Analysis of Accounting Student Perceptions on the Professional Ethics of Accounting: Case Study at Higher Education in Medan, *Journal of Finance and Accounting*, 11(2), 105-115